

Sosyal bilimler alanındaki akademisyenlerin elektronik kaynak kullanımları: Engeller ve çözüm önerileri

Öğr. Gör. Mithat Zencir
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

E a Z y 2018
DAYS

Kapsam

- Giriş
- Bulgular
 - Demografik özellikler
 - Basılı mı elektronik mi?
 - Bilgi aramada izlenen yöntemler
 - Literatür taramada izlenen yöntemler
 - Açık erişim ve arama motorları ile ilgili algı
 - Kaynak ve kütüphane kullanımları
 - E-kaynakların kullanımında karşılaşılan sorunlar
- Engeller ve çözüm önerileri
- Sonuç

- Neden kullanıcı çalışmaları?
- Kütüphaneler ve sosyal bilimciler

Kullanıcıların bilgi gereksinimlerine ve bilgi kullanım özelliklerine göre tasarlanmamış bir bilgi merkezinin varlık nedeni sorgulanmaya açıktır.

Bulgular: Demografik özellikler

İKÇÜ 2010 yılında kurulan bir üniversitedir. Bu nedenle, akademik kadrosunun büyük bölümü farklı üniversitelerden gelen akademisyenlerden oluşmaktadır.

	PROF.	DOÇ.	DR. ÖĞR. ÜYESİ	ÖĞR. GÖR.	ARŞ. GÖR.	TOPLAM
Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	4	6	11	1	7	29
İktisadi İdari Bilimler Fakültesi	2	2	14	-	16	34
Toplam	6	8	25	1	23	63

Bulgular: Basılı mı elektronik mi?

- Sosyal bilimler alanındaki kullanıcılar genellikle basılı yönelimli (print-oriented) kullanıcılardır (Line, 1971).
- Sosyal bilimciler, elektronik kaynaklara kıyasla, basılı kaynakları öncelikle tercih etmektedirler (Folster, 1995, s.91; Tenopir ve King, 2002, s.264; Al – Suqri, 2007, s. 165; Kumar ve diğerleri, 2011; Tamdoğan, 2013).
- Bu araştırmada ise farklı bir sonuca ulaşılmıştır. Akademisyenlerin %56.6'sı öncelikle elektronik kaynakları tercih ederken, %44.4'ü basılı kaynakları tercih etmektedir.

Bulgular: Bilgi aramada izlenen yöntemler

	1.Tercih		2.Tercih		3.Tercih	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Arama motorlarını kullanırım	19	30.2	22	34.9	15	23.8
Kişisel olarak sahip olduğum kaynaklara bakarım	16	25.4	7	11.1	12	19.0
Kütüphaneyi kullanırım	14	22.2	15	23.8	18	28.6
Açık erişim sistemlerini kullanırım	11	17.5	7	11.1	11	17.5

Bulgular: Literatür taramada izlenen yöntemler

	1.Tercih		2.Tercih		3.Tercih	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Veri tabanlarını kullanırım	25	39.7	14	22.2	15	23.8
Kitapların kaynakçalarına bakarım	13	20.6	23	36.5	10	15.9
Makalelerin kaynakçalarına bakarım	10	15.9	25	39.7	16	25.4
Kütüphanelerin çevrimiçi kataloglarını kullanırım	9	14.2	2	3.1	6	9.5
Arama motorlarını kullanırım	4	6.3	6	9.5	7	11.1
Açık erişim sistemlerini kullanırım	0	0	3	4.8	8	12.7

Bu sonuçlar karşısında, açık erişim seçeneğini işaretleyen akademisyenlere, açık erişimden ne anladıkları ve hangi kaynakları düşünerek bu seçeneğe yöneldikleri sorusu yöneltilmiştir.

Bulgular: Açık erişim ve arama motorları ile ilgili algı

- Kütüphanenin abonelik ile sunduğu veri tabanları açık erişimin içine dahil edilmektedir.
 - “...üniversite kütüphanesinin üye olduğu açık erişim arşivleri azdır...” ya da “...çalışma alanımla ilgili yayın yapan açık erişim portallarına tam üyelik güzel olurdu”
- Kaynak paylaşım siteleri...(Academia.edu, ResearchGate vb.)
- Telif açısından sıkıntılı kaynaklar ve siteler...
- Yakın zamanda açık erişimle ilgili bir toplantıya katılmış akademisyenlerin görüşleri...
- **Sadece %6.3’ü (4 kişi) açık erişim hakkında bilgi sahibi değil.**
- “Kütüphanenin eriştiemediği kaynaklara arama motorları eriştiriyor” ...
- Google Akademik gibi arama motorlarınının kampus içinden kütüphanenin abone olduğu kaynaklara da yönlendirme yapması söz konusu.

[PDF] [A sample of research data curation and management courses](#)

AT Creamer, ME Morales, [D Kafel](#)... - *Journal of ...*, 2012 - [escholarship.umassmed.edu](#)

... Authors Andrew T. Creamer, Myrna E. Morales, Donna Kafel, Javier Crespo, and Elaine R. Martin Keywords **research data management**, data science, data management curriculum, data curation education Creative Commons License ...

☆ 99 Alıntılanma sayısı: 19 İlgili makaleler 5 sürümün hepsi EndNote konumuna aktar

ARCHER–e-research tools for **research data management**

S Androulakis, [AM Buckle](#), [I Atkinson](#)... - *International Journal of ...*, 2009 - [ijdc.net](#)

With new scientific instruments growing exponentially in their capability to generate research data, new infrastructure needs to be developed and deployed to allow researchers to effectively and securely manage their research data from collection, publication, and ...

☆ 99 Alıntılanma sayısı: 19 İlgili makaleler 10 sürümün hepsi EndNote konumuna aktar >>

[ALINTI] Overview of ecological **research data management**

PG Risser, CG Treworgy - *Research data management in the ecological sciences ...*, 1986

☆ 99 Alıntılanma sayısı: 16 İlgili makaleler EndNote konumuna aktar

Forging New Service Paths&58; Institutional Approaches to Providing **Research Data Management** Services

R Raboin, [RC Reznik-Zellen](#)... - *Journal of eScience ...*, 2012 - [ingentaconnect.com](#)

Objective&58; This paper describes three different institutional experiences in developing **research data management** programs and services, challenges/opportunities and lessons learned. Overview&58; This paper is based on the Librarian Panel Discussion during the 4th ...

☆ 99 Alıntılanma sayısı: 15 İlgili makaleler EndNote konumuna aktar

A collaborative framework for data management services: The experience of the University of California

J Starr, P Willett, [L Federer](#)... - *Journal of ...*, 2012 - [escholarship.umassmed.edu](#)

... Faced with this require- ment, researchers are looking to libraries for help with various aspects of **research data management** and curation, from creating da- ta management plans to archiving and providing access to their research data. The ...

☆ 99 Alıntılanma sayısı: 33 İlgili makaleler 7 sürümün hepsi EndNote konumuna aktar >>

[PDF] [umassmed.edu](#)
[EBSCOFullText@ICK](#)

[PDF] [ijdc.net](#)
[EBSCOFullText@ICK](#)

[EBSCOFullText@ICK](#)

[PDF] [umassmed.edu](#)
[EBSCOFullText@ICK](#)

Bulgular: Kaynak ve kütüphane kullanımları

- Daha çok internet aracılığı ile kütüphaneyi uzaktan kullanmaktadırlar.
- E-dergi koleksiyonlarına erişmek kütüphane kullanım amaçlarında ilk sırada. E-kitaplardan faydalanmak ve ödünç verme hizmeti diğer önemli etkenler.
- Dergilerin eski sayılarına erişmek bu alan için önemlidir.
- Devlet yayınları, arşiv dokümanları, istatistiki kaynaklar gibi alana özgü kaynaklar alana mensup kullanıcılar için önemli olabilmektedir.
- Kütüphane kullanımında sorun olarak akademisyenlerin belirttiği en önemli konu basılı ya da elektronik kaynakların yetersizliğidir. Var olan kaynaklardan haberdar olma zorluğu da diğer üzerinde durulması gereken sorundur.
- Kütüphaneciden yardım alma düşük

Bulgular: E-kaynakların kullanımında karşılaşılan sorunlar

- Elektronik dergilerin eski sayılarına ulaşmakta zorlanıyorum
- Kütüphanenin abone olduğu elektronik kaynaklara kampüs dışından erişemiyorum
- Alanımla ilgili elektronik kaynakları bulmakta zorlanıyorum
- Elektronik ortamda çok fazla bilgi var ve süzmekte zorlanıyorum

Engeller ve Çözüm Önerileri

- Elektronik koleksiyonları yetersiz buluyorlar: yeni üniversiteler ve “eski” araştırmacılar...
 - Yeni üniversiteler için abonelik modelleri
 - İşbirliği modelleri
 - Koleksiyon geliştirmede kişisel olarak sahip olunan kaynaklar...
- Elektronik kaynakların sunuluş biçiminde ya da kampüs dışı erişim hizmetlerinde problemler (var olan kaynakları bulamamak).
 - Kütüphane web sayfalarının oluşturulmasında kullanıcı görüşü
 - Veri tabanlarının sunumunda konuya göre yaklaşım
 - Konu rehberleri

Engeller ve Çözüm Önerileri

- Araştırmacılar bilgi okuryazarlığı becerileri açısından istenen seviyede değil (bilgiyi süzmekte zorlanmak, yardım almayı istememek, var olan kaynakları bulamamak).
 - Danışma kütüphanecileri ve konu uzmanları
 - Uzaktan ve yüz yüze eğitimler
 - Çevrimiçi eğitim materyalleri
- Farkındalık, haberdar olma ve kütüphane algısı...
 - Duyuru hizmetleri (sosyal medya, kütüphane bülteni vb.)
 - Memnuniyet anketi

SONUÇ

- Teknolojinin gelişimi kullanıcı profillerini değiştirmektedir.
- Bilim alanlarına yönelik kullanıcı çalışmaları artmalı.
- Türkiye’de sosyal bilimciler üzerine yapılan çalışmaların sayısı azdır.
- Kütüphanecilerin kullanıcı çalışmalarına katılımı önemli.
- Kütüphanelerin hizmet geliştirirken ve geliştirilen hizmetleri sunarken, kullanıcıları ile yakın iletişimde bulunmaları gereklidir.

KAYNAKLAR

- Folster, Mary. "Information Seeking Patterns: Social Sciences." *The Reference Librarian* 23.49-50 (1995): 83-93.
- Line, Maurice B. "The Information Uses and Needs of Social Scientists: An Overview of INFROSS." *Aslib Proceedings* 23. (1971): 412-434.
- Tenopir, Carol, ve Donald W. King. "Electronic Journals and User Behavior." *Learned Publishing* 15. (2002): 259-265.
- Al-Suqri, Mohammed Nasser. *Information Needs and Seeking Behavior of Social Science Scholars at Sultan Qaboos University in Oman: A Mixed-Method Approach*. Doktora Tezi, Emporia State University, 2007.
- Kumar, Ajay, SN Singh, ve Akhilesh KS Yadav. "An Investigation of Use of Information Sources by Social Scientists." *Library Philosophy and Practice*. (2011). Web. 8 Haziran 2016.
- Gürdal Tamdoğan, Oya. "Sosyal Bilimler ve İnsan Bilimlerinde Bilgi Kaynaklarının ve Kütüphane Kurumunun Yarattığı Deđeri lmeye Dayalı Bir Metodoloji: Atıf Analizi Bulguları - II." *Türk Kütüphaneciliđi* 27. 1 (2013): 25-51.

Teşekkürler

Mithat Zencir
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
mithatb.zencir@ikc.edu.tr

